

TRI SVETY

I. Duševný svet

k meditácii č. 311

Druhý typ duševných štruktúr je taký, v ktorom dve základné sily udržiavajú rovnováhu, v ktorom teda sympatia a antipatia pôsobia rovnakou silou. Tieto sa iným entitám javia s určitou neutralitou; zdajú sa im príbuzné bez toho, aby ich zvlášť priťahovali alebo odpudzovali. Nestanovujú ani pevnú hranicu medzi sebou a prostredím. Nechávajú na seba neustále pôsobiť iné štruktúry vo svojom prostredí; preto ich možno prirovnať k tekutým látkam fyzického sveta. A na spôsob, akým takéto útvary priťahujú k sebe ostatné, nie je nič chvilové. Účinok, o ktorom tu hovoríme, nastáva napríklad vtedy, keď ľudská duša citom vníma farbu. Keď cítim červenú farbu, najprv prijímam neutrálny podnet z môjho okolia. Až keď sa tento podnet spojí s obľúbením si červenej farby, prichádza do úvahy ďalší účinok na dušu. Neutrálny podnet spôsobí duševné štruktúry, ktoré sú v takom vzájomnom vzťahu, kde sympatia a antipatia sa udržiavajú v rovnováhe. Duševnú substanciu, ktorá tu prichádza do úvahy, treba opísať ako úplne tvárnú, formovateľnú, plynúcu, prúdiacu. Nepohybuje sa duševným priestorom sebecky ako tá predošlá, ale takým spôsobom, že jej bytie všade prijíma dojmy, že sa ukazuje byť spriaznená s mnohým, s čím sa stretáva. Výraz, ktorý by sa pre ne mohol použiť, je: plynúca vzrušivosť.

Na tretej úrovni duševných štruktúr prevažuje sympatia nad antipatiou. Antipatia spôsobuje sebecké presadzovanie sa, ktoré tu však ustupuje náklonnosti k veciam v okolí. Predstavme si taký útvar v priestore duše. Vyzerá ako stred sféry príťažlivosti, ktorá sa rozprestiera nad objektami prostredia; takéto útvary musia byť špecificky označené ako substancie priání. Toto označenie sa javí ako správne, pretože vďaka existujúcej antipatii, ktorá je len slabšia než sympatia, príťažlivosť pôsobí tak, aby sa priťahované objekty dostali do vlastnej sféry útvaru. Tým sympatia nadobúda základný sebecký tón. Túto substanciu priání možno prirovnať k plyným alebo vzdušným telesám fyzického sveta. Tak ako sa plyn snaží rozpínať všetkými smermi, tak sa aj substancie priání šíri všetkými smermi.

Vyššie stupne duševnej substance sa vyznačujú tým, že v nich jedna základná sila, a to antipatia, úplne ustupuje a ako skutočne účinná sila sa ukazuje iba sympatia. Najskôr sa to môže prejavovať v určitých častiach duševnej štruktúry. Tieto časti sa vzájomne priťahujú. Sila sympatie v rámci štruktúry duše sa prejavuje v tom, čo sa nazýva potešením. A akékoľvek oslabenie tejto sympatie je nechúťou. Nechúť je len zmenšené potešenie, rovnako ako chlad je len zmenšené teplo. Potešenie a nepríjemnosť sú tým, čo – v užšom zmysle slova - žije v ľuďoch ako svet pocitov. Cítienie je tkaním duševnosti v sebe samej. Na tom, ako sa spleťajú

Duševný svet M 311

Napísal Administrator

Utorok, 23 September 2025 02:39 - Posledná úprava Nedeľa, 28 September 2025 09:21

pocity potešenia a nechuti, závisí to, čo sa nazýva blaženosť, spokojnosť alebo *duševná pohoda* .

[meditácia č. 311](#) < späť

[predošlá časť textu](#) < späť --- ďalej > [pokračovanie textu](#)

celý text: Rudolf Steiner - Teozofia, TRI SVETY, I. [Duševný svet](#) - celá kapitola